

SŁOWO WSTĘPNE

Tym razem naszym autorom zadaliśmy zasadnicze – teoretyczne pytanie o zakres znaczeniowy i wzajemne relacje pojęć – krajobrazu i przestrzeni. Na pozór odpowiedź jest oczywista, jednak głębsza analiza ujawnia wysoką złożoność problemu. W nauce nie istnieje jeden ogólny i powszechnie rozumiany typ przestrzeni i podobnie – nie jest przyjmowana jedna definicja krajobrazu. Odmienność definicji i ocen wzajemnych relacji w dużej mierze uwarunkowane jest uprawianą dyscypliną naukową. Warto zatem ustalić związek pomiędzy przestrzenią a krajobrazem.

Z bogatego przeglądu zawartej w niniejszych tekstach bibliografii wynika, że inaczej problem widzi socjolog, ekonomista, historyk, geograf, filozof. Również w ramach tej samej dyscypliny bywają różne podejścia do tematu. W geografii świadomość wielości koncepcji przestrzeni pojawiła się dopiero w XX w. Warto zatem porównać teksty geografów: Wiaczesława Andrejczuka *O przestrzeni krajobrazowej*, Andrzeja Lisowskiego *Typy przestrzeni a geografia*, Floriana Plita *Krajobraz w przestrzeni czy przestrzeń w krajobrazie* oraz Urszuli Mygi-Piątek *O wzajemnych relacjach przestrzeni i krajobrazu – rozważania wstępne*, z tekstami socjologów: Tadeusza Sławka *Adres i wędrówka. Szkic oikologiczny* oraz Aleksandra Wolskiego *Percepcja przestrzeni w społeczności lokalnej*.

Dyskusja między autorami reprezentującymi różne podejścia jest wielce inspirowająca i wzbogacająca poznawczo. Skłania do sprecyzowania znaczeń pojęć podstawowych. Zgodnie z przewidywaniem redaktorów – nie uzgodniono jedynej słusznej relacji między krajobrazem a przestrzenią. Opublikowane tu rozważania ujawniają jednak potrzebę opracowania metodologicznej koncepcji przestrzeni i krajobrazu w geografii. Matematyk i filozof mogą być w swoich badaniach bez wymiaru czasowego. Natomiast dla historyka i socjologa badania poza „czasem” są niemożliwe. Geografowie operują najczęściej różnymi „przestrzeniami” i skalami czasowymi, w zależności od rodzaju badań, skłaniając się zazwyczaj ku opcji czasoprzestrzeni.

Każdy czytelnik prezentowanego tomu może wybrać rozwiązanie najbardziej mu odpowiadające lub zaproponować inne, może pełniejsze, bardziej syntetyczne.

Joanna Plit
Wiaczesław Andrejczuk

